

DE VEERKRACHT BIJ CRISSEN VERSTERKEN

BRU RESPONSE

1. BRU RESPONSE, OP NAAR EEN GENERATIE V

Ons Brussels gewest, een stedelijke en multiculturele grootstad en nationale en internationale hoofdstad, moet het hoofd bieden aan verschillende risico's en crisissen. Om er veilig te kunnen leven, moeten we allemaal handelen, individueel en collectief.

Met wat in het verleden is gebeurd in het achterhoofd, en geïnspireerd door het programma BW response dat enkele maanden eerder werd opgestart, heb ik in 2023 de dynamiek 'BRU response' gelanceerd. Ik ben er immers van overtuigd dat Brussel alles heeft wat nodig is om die uitdagingen aan te kunnen. Op enkele maanden tijd maakten heel wat veiligheidsactoren hun inzet voor de toekomst kenbaar: burgemeesters, korpschefs, noodplanningscoördinatoren, leden van de spoed- en interventiediensten, en vooral honderden burgers die uit hun comfortzone stapten om interpersoonlijke netwerken te versterken, om bij te leren en zich voor te bereiden op onvoorziene situaties, om samen te werken aan ieders veiligheid. Bedankt aan jullie allemaal!

Voor BRU response is het moment gekomen om nu echt uit de startblokken te schieten: zoals u op de volgende pagina's zult lezen, werden geïntegreerde netwerken opgericht, opleidingen georganiseerd en werden burgers gradueel in het proces geïntegreerd. We legden samen de fundamenten voor een gewest dat beter voorbereid is op de crisissen van morgen.

En als de volgende generatie Brusselaars nu eens veerkrachtig was? De generatie V!

Kunnen we van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een pionier op het vlak van risicocultuur maken? Een gewest waarin elke burger zich van de gevaren bewust is, opgeleid werd en zelf deel uitmaakt van de keten voor crisisbeheer. Een gewest waarin autoriteiten, spoeddiensten, economische spelers, verenigingen en academische actoren samenwerken en zich zo voorbereiden op eventuele crisissen om die vervolgens efficiënt en solidair te beheren en te boven te komen.

Gezien de complexe crisissen van morgen moeten we allereerst onze professionele en interpersoonlijke netwerken versterken en in elkaar integreren. Zo kunnen we de 'turbulence governance', waar het Witboek over crisisbeheer reeds in 2023 de nadruk op legde, verwezenlijken.

Ook het maatschappelijk middenveld, de culturele wereld en het verenigingsleven, alsook de jeugdbewegingen, vormen een deel van de oplossing. Hetzelfde geldt voor de privésector, waarin handelaars en zelfstandigen kunnen bijdragen aan meer veiligheid in hun wijk.

Ons doel is met BRU response die bewustwording te ontwikkelen, net als de integratie binnen en partnerschappen met het maatschappelijk middenveld en de privésector, naar het voorbeeld van gouverneur Olivier Schmitz met LUX response.

Risicocultuur en veerkracht zijn dan wel grote actuele gespreksonderwerpen, in de praktijk blijven het in vele organisaties, besturen en huishoudens vage begrippen. Toch is het niet de vraag "of" maar "wanneer" een volgende crisis zich voordoet. Elke openbare en private organisatie moet die voorbereiding op risico's en crisissen integreren in haar interne organisatie, strategische doelstellingen en dagelijkse werking. Dat moet voor iedereen vanzelfsprekend worden.

Met BRU response willen we die evidentie in onze maatschappij versterken, te beginnen in de scholen, zoals de Europese Unie in haar Voorbereidingsstrategie op crisissen onderbouwt. Een generatie V? Laat ons dan samenwerken met de leerkrachten zodat opleiding rond risico's in elke lagereschoolklas aan bod komt. Dankzij de hulp van de burgemeesters, organiserende overheden en leerkrachten kunnen we onze jongeren vandaag voorbereiden op de complexe crisissen van morgen.

Na de sensibilisering en opleiding van de burgers van de toekomst zal het eens zo gemakkelijk worden hen te integreren in de burgerreserves, zodat ze de autoriteiten en spoeddiensten kunnen bijstaan in geval van een crisis. Daarnaast kunnen ze in hun burgerfunctie ook als waarnemer optreden. Denk aan een stijging van het waterpeil, het begin van een brand of bewegingen van een mensenmassa. Gouverneur Gilles Mahieu heeft dat met BW response reeds getest. Die 'communic'actoren' kunnen bijdragen aan de sensibilisering van en communicatie aan kwetsbare personen binnen hun wijk of gemeenschap.

Met BRU response willen we vrijwilligerreserves opbouwen in 100 % van de Brusselse gemeenten, om van de inwoners echte actoren van hun veiligheid te maken. Want iedereen

kan een rol spelen. Laten we hen helpen om ons te helpen, bijvoorbeeld via aangepaste opleidingen en oefeningen: eerstehulpverlening, beheer van opvangcentra, logistieke steun, stressmanagement, crisiscommunicatie enz.

Die wens om een generatie V te zien ontstaan, deel ik vandaag graag met u. Want samen kunnen we van Brussel een veerkrachtig en solidair gewest in crisistijden maken. En het startschot is al gegeven, met BRU response.

Sophie Lavaux – gouverneur voor crisisbeheer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

2. INLEIDING

Het spreekt voor zich dat de autoriteiten en de hulpdiensten verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van de veiligheid van de bevolking. Toch moet een burger in het geval van een crisis, zeker tijdens de eerste momenten, weten wat hij moet doen om mee de gevolgen van een noodsituatie te kunnen inperken. De burger heeft vandaag de dag duidelijk een rol te spelen wanneer er zich een grote crisis voordoet. De frequentie en de omvang van recente crisissen leidden tot een groter algemeen bewustzijn op dat vlak. Risico's die inherent zijn aan onze moderne levensstijl, en vooral aan de huidige klimaatevolutie, zijn talrijk. Daarom is het voor de autoriteiten onontbeerlijk om te zorgen voor een preventiebeleid en een voorbereidend beleid en daarna voor een beleid rond risicobeheer. In samenwerking met alle betrokken actoren, dus ook burgers.

In die context lanceerde de hoge ambtenaar van de Brusselse agglomeratie op 8 februari 2023 het programma BRU response. De transversale doelstelling van het programma? Zorgen voor meer veerkracht bij alle actoren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). Het initiatief komt voort uit een dubbele vaststelling:

Nous ne sommes pas assez préparés à différents types de crises ;

- We zijn onvoldoende voorbereid op verschillende soorten crisissen;
- We moeten ons ook voorbereiden op nieuwe en onvoorziene risico's.

Die vaststelling, die wordt gedeeld door de gouverneur van Waals-Brabant, lag aan de basis van het programma 'BW response'¹, dat als inspiratiebron van de hoge ambtenaar diende bij het opzetten van het Brusselse programma.

De voorgestelde projecten steunen op de aanbevelingen van de overlegcommissie van het Franstalig parlement van Brussel rond de vraag 'In welke mate en op welke manier zien Brusselse burgers een actieve rol voor zichzelf weggelegd op het vlak van preventie, crisiscommunicatie, -beheer en -evaluatie?'.² Daarnaast had de bijzondere COVID-19-commissie van het Brussels Parlement ook benadrukt dat de betrokkenheid en instemming van de burgers ten aanzien van de maatregelen getroffen tijdens de gezondheids crisis moesten worden versterkt³.

Tot slot volgt BRU response de aanbevelingen tot verbetering van het crisisbeheer in België, zoals uiteengezet in het Witboek dat door een groep van erkende deskundigen, voorgezeten door de gouverneur van Luxemburg Olivier Schmitz, werd uitgegeven in april 2023. Dat Witboek formuleert de ontwikkeling van een 'risicocultuur' als een transversale aanbeveling. Dat kan in het bijzonder via de opleiding van actoren alsook via grotere betrokkenheid van burgers in elke stap van de risicocyclus⁴.

1. <https://bwresponse.be/>

2. Zie <https://democratie.brussels/assemblies/gestion-crise?locale=nl> (geraadpleegd op 22/09/2023).

3. Aanbevelingen van de Bijzondere Commissie voor de aanpak van de COVID-19-pandemie door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad, aangenomen door het Parlement en de Verenigde Vergadering op 5 maart 2021 (hierna Aanbevelingen van de COVID-19-commissie).

4. SCHMITZ, O. et al., Witboek. Aanbevelingen tot verbetering van het crisisbeheer in België. Commissie van deskundigen inzake crisisbeheer, 2023. Hier beschikbaar: https://www.ibz.be/sites/default/files/media/docs/witboek_vdef.pdf

3. CONTEXT

De noodplanning en het crisisbeheer worden in het Brussels gewest ietwat anders georganiseerd dan in de andere gewesten van ons land. In de provincies ligt de verantwoordelijkheid voor alle opdrachten bij de gouverneur. In het BHG wordt die verantwoordelijkheid gedeeld door de hoge ambtenaar en de minister-president. Om te zorgen voor samenhang en coördinatie werd safe.brussels opgericht.

Safe.brussels is een instelling van openbaar nut met een dubbele doelstelling:

- de preventie en veiligheid coördineren op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- alle betrokken actoren ondersteunen om de veiligheid van de Brusselaars en van iedereen die het gewest bezoekt zo goed mogelijk te garanderen.

Safe.brussels bekleedt zo een unieke positie binnen het BHG: ze is de enige instelling die transversaal bijdraagt aan het veiligheidsbeleid, door samen te werken met alle partners die van dichtbij of van veraf zijn betrokken bij de civiele veiligheid, of ze nu actief zijn op federaal, gewestelijk of lokaal niveau.

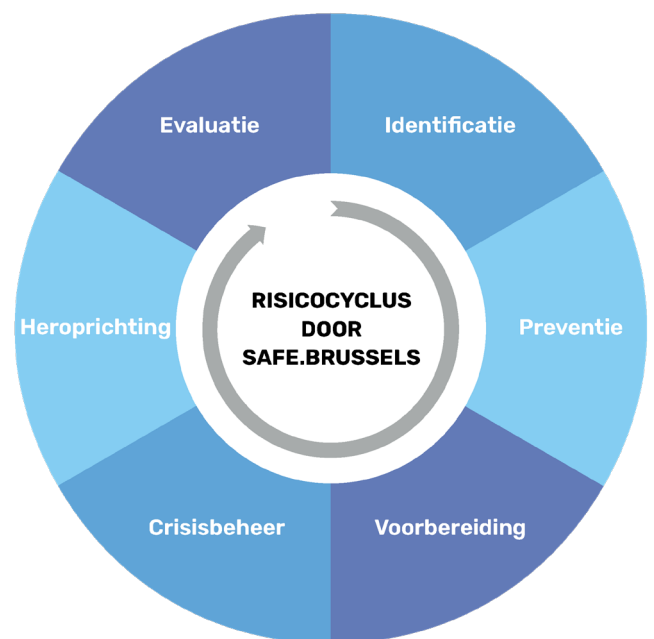
Safe.brussels heeft in dat kader een globale aanpak voor het crisisbeheer ingesteld. Die kan worden opgedeeld in zes stappen, wat we de risicocycclus noemen:

1. **Identificatie van de risico's:** de voornaamste risico's identificeren waarmee we als gemeenschap kunnen worden geconfronteerd. Op basis van de bestaande preventiemaatregelen worden de impact en de waarschijnlijkheid van risico's geanalyseerd.
2. **Preventie:** aanvullende maatregelen nemen (zoals veiligheidsregels of controles) en normen vaststellen om de waarschijnlijkheid en de impact van de voornaamste risico's te verminderen.
3. **Vorbereiding:** plannen en noodprocedures uitwerken

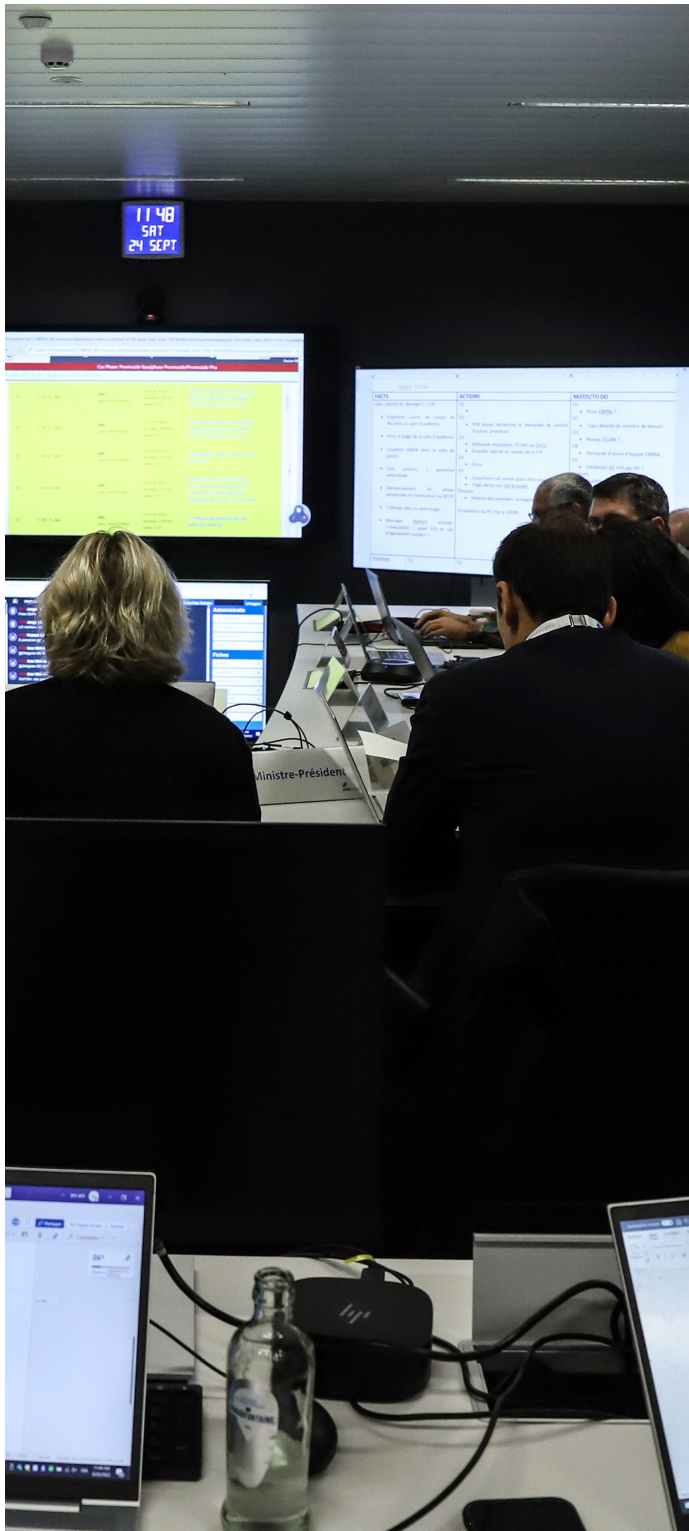
en ze regelmatig testen. Deze stap wordt toegepast wanneer de waarschijnlijkheid of de impact van een risico hoog blijft, ondanks de preventiemaatregelen.

4. **Crisisbeheer:** zo goed als mogelijk de noodsituatie beheren en onder controle houden, in samenwerking met alle betrokken partners.
5. **Herstel:** de terugkeer naar een normale situatie begeleiden.
6. **Evaluatie:** verbeterpunten formuleren en de nodige maatregelen treffen om het beheer van toekomstige noodsituaties te verbeteren.

Deze risicocycclus is onderhevig aan voortdurende verbetering. Het doel is coherente en overlegde acties inzake noodplanning uit te voeren.

4. TRANSVERSALITEIT ROND DRIE PIJLERS

BRU response is een programma met één transversale doelstelling: de veerkracht van alle actoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verhogen. Het programma richt zich zowel tot professionals in crisisbeheer als tot de bevolking. Concreet is het onderverdeeld in drie complementaire pijlers:

- geïntegreerde netwerken;
- opleiding en oefeningen;
- burgerparticipatie.

Transversaliteit is de rode draad door alle projecten. Het is niet de bedoeling om wat al bestaat te vervangen, maar wel om huidige en toekomstige initiatieven te bundelen en de algemene samenhang te versterken. Het label BRU response maakt het voor de bevolking gemakkelijker om de projecten als gecoördineerd en complementair te herkennen.

ONTWIKKELING VAN GEÏNTEGREERDE NETWERKEN

Hoe beter we elkaar kennen, hoe meer we onze kennis met elkaar delen, hoe beter we samenwerken. Dat geldt voor alles in het leven, maar nog meer voor crisisbeheer. Effectieve en participatieve netwerken ondersteunen immers de vlotte werking van instellingen en bevorderen de uitwisseling van goede praktijken. Dat is onontbeerlijk om de capaciteiten van elke partner te versterken en de doeltreffendheid van bestaande procedures te verhogen.

1. Netwerk van gewestelijke crisiscentra

Het Brussels regionaal crisiscentrum (RCCR) ontwikkelt zich als multidisciplinair expertisecentrum en informatieknooppunt, dat is gewijd aan veiligheid, openbare orde en het beheer van incidenten en evenementen, die al dan niet gepland zijn. Sinds 1 januari 2025 is daarvoor een 24/7-permanente operationeel. Het RCCR staat zo naast de twee andere gewestelijke crisiscentra, aan Waalse en Vlaamse kant (CORTEX en CCVO). Het doel van dit netwerk is te komen tot een geharmoniseerde visie op de rol en de opdrachten die de structuren van de drie gewesten idealiter op zich nemen.

2. Netwerk van gewestelijke administraties

In het BHG is vooral safe.brussels bezig met veiligheidskwesties. Om die opdracht tot een goed einde te brengen, wil safe.brussels nauw samenwerken met alle Brusselse administraties die bij een noodsituatie betrokken zouden kunnen zijn.

Safe.brussels wil met dit netwerk van Brusselse administraties een cultuur van crisisbeheer ontwikkelen en bestaande partnerschappen versterken.

Dankzij regelmatige ontmoetingen en uitwisselingen kunnen de partners elkaar beter leren kennen, het wederzijdse vertrouwen versterken en de noodzakelijke competenties voor crisisbeheer verwerven. Daarnaast wordt er gezorgd voor operationele procedures die de werking van de verschillende instellingen bij een grote crisis regelen, alsook voor de noodzakelijke onderlinge interactie.

3. Netwerk Dir-CP-Ops

In een noodsituatie stelt de hoge ambtenaar (in de hoedanigheid van gouverneur voor crisisbeheer) of de burgemeester die met de strategische coördinatie van de crisis is belast, de Dir-CP-Ops (directeur Commandopost Operaties) aan, of bekrachtigt die officieel. De Dir-CP-Ops is een gecertificeerd operationeel manager, die leiding geeft aan een operationele commandopost op het terrein.

Een Brussels Dir-CP-Ops-netwerk werd begin 2023 gelanceerd, met een driedelig doel:

- de wederzijdse banden tussen en gedeelde kennis van de verantwoordelijken versterken;
- feedbackmomenten organiseren, zowel voor oefeningen als reële situaties;
- de implementatie van een multidisciplinaire pool van Dir-CP-Ops voorbereiden.

Eens geïnstalleerd zal die pool van Dir-CP-Ops ervoor kunnen zorgen dat er op elk moment een gekwalificeerde en gecertificeerde Dir-CP-Ops beschikbaar is voor het operationele beheer van een noodsituatie binnen het BHG.

4. Netwerk van noodplanningscoördinatoren

In nauwe samenwerking met safe.brussels werd een netwerk van gemeentelijke noodplanningscoördinatoren (NPC's) opgericht. Dankzij meerdere ontmoetingen per jaar kunnen de NPC's hun best practices uitwisselen. Dat leidt tot meer professionalisering van de functie en maximale samenwerking binnen dit domein.

OPLEIDINGEN EN OEFENINGEN

Multidisciplinair crisisbeheer vereist een optimale samenwerking tussen de verschillende betrokken diensten. Ook een coördinatie die rekening houdt met de specifieke kenmerken van eenieder binnen die operationele diensten is essentieel. Om dat te bereiken, wordt een doorgedreven multidisciplinaire opleiding aangeboden aan alle actoren op het terrein, en aan de lokale en gewestelijke autoriteiten.

De gemeentelijke noodplanningscoördinatoren van het BHG hebben in 2022 duidelijk kenbaar gemaakt dat er nood is aan opleidingen binnen het domein. Die opleidingen kunnen ook nuttig zijn voor burgemeesters en hun afgevaardigden, die op een bepaald moment misschien een crisissituatie moeten beheren.

De leden van de hulpdiensten weten over het algemeen goed hoe hun eigen dienst werkt, maar kennen de interne werking van andere diensten vaak minder goed. Elkaar kennen, bevordert wederzijds respect en een harmonieuze werking, wat essentieel is voor een goed crisisbeheer.

In juni 2023 werden twee opleidingsdagen georganiseerd voor de leden van het netwerk gewestelijke administraties. Gedurende twee dagen presenteerden verschillende experts op het gebied van noodplanning en crisisbeheer:

- het theoretisch kader;
- de verschillende strategische actoren;
- de spelers op het terrein;
- de noodcentrales.

Er was aandacht voor de geïntegreerde, interne aanpak van crisisbeheer, met als doel de veerkracht van gewestelijke administraties zelf te versterken. Gezien het succes van de opleiding zullen in de toekomst andere sessies worden georganiseerd. Het is onze ambitie om ze uit te breiden naar andere partners.

Bovenop de opleidingen worden er ook oefeningen in crisisbeheer georganiseerd. Die maken het mogelijk om alle procedures en acties te evalueren die zijn voorbereid als onderdeel van de noodplanning, en om te trainen en te oefenen. Bovendien kunnen ze de wederzijdse kennis tussen partners onderling versterken en hun samenwerking bevorderen.

Dankzij BRU response krijgen de gemeenten een concrete ondersteuning bij de organisatie van oefeningen, via een kant-en-klare tool, ComEx, die werd ontwikkeld door safe.brussels en het Militair Commando van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Gemeenten kunnen met die tool eenvoudig oefenen op verschillende aspecten van noodplanning. Dat gebeurt in 'table top⁵'-vorm. Een oefening in crisisbeheer organiseren, vraagt heel wat voorbereiding, volgens een precieze

5. Een table top is een oefening waarbij alle partners rond een tafel samenkomen om te bespreken hoe ze bij een echte gebeurtenis zouden optreden.

methodologie. Met ComEx vergemakelijkt safe.brussels de wettelijke verplichting om met een zekere regelmaat oefeningen te organiseren. Tezelfdertijd zorgt dit voor meer actieve samenwerking tussen de diensten van de hoge ambtenaar en de gemeentelijke noodplanningsdiensten.

Voor de vrijwilligers van de gemeentelijke burgerreserves voor civiele veiligheid (GBCV) worden parallel verplichte informatie- en opleidingsdagen voorzien, en dit in samenwerking met de Dienst Brandweer en Dringende Medische Hulp. Op het programma:

- de basis van het crisisbeheer in België;
- de werking van de gemeentelijke reserves;
- een bezoek aan de brandweerkazerne en de noodcentrale 112 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Er wordt nagedacht over andere specifieke opleidingen, ook in nauwe samenwerking met de verantwoordelijke NPC's van de burgerreserves. Eerste hulpverlening, opening van een opvangcentrum, stressmanagement: het zijn voorbeelden van opleidingen die snel zijn opgekomen en in de komende jaren voor onze burgerreserves zullen worden georganiseerd.

Of om het met Aristoteles te zeggen:

"We zijn wat we herhaaldelijk doen. Uitmuntendheid is dus geen handeling, maar een gewoonte"

VEERKRACHTIGE BURGERS

Momenteel worden de burgers beperkt betrokken bij noodplanning en crisisbeheer. Die vaststelling vloeide voort uit het beheer van de COVID-19-crisis. In mei 2021 leidde dat in het Franstalige parlement van Brussel tot een overlegcommissie, die zich moest buigen over de volgende vraag:

'In welke mate en op welke manier zien de Brusselse burgers een actieve rol voor zichzelf weggelegd op het vlak van preventie, crisiscommunicatie, -beheer en -evaluatie?'

Het programma BRU response wil die burgerparticipatie stapsgewijs versterken, zodat burgers kennis kunnen maken met het crisisbeheer en de complexiteit ervan. Eens ze zijn opgeleid, kunnen burgers bijdragen aan de processen van crisisbeheer en zo de collectieve veerkracht op lokaal vlak versterken.

Daartoe werden volgende projecten geïdentificeerd:

1. Communicatiecampagnes om risico's en crisisparaatheid onder de aandacht te brengen

Het is essentieel dat iedereen zich bewust is van de verschillende risico's die zich kunnen voordoen op het grondgebied van het BHG, maar ook van de eerste acties die moeten worden ondernomen als ze zich voordoen. De autoriteiten en hulpdiensten doen er alles aan om een noodsituatie zo snel mogelijk te beheersen en levens te redden.

De bevolking kan hen evenwel helpen door de eerste veiligheidsmaatregelen te nemen om de situatie niet te verergeren.

De verantwoordelijkheid van de burger komt overeen met alle acties die de bevolking in het algemeen kan ondernemen of voorbereiden om zichzelf te beschermen in geval van een noodsituatie. BRU response wil de Brusselaars daarvan bewustmaken.

2. Informatiesessie rond crisisbeheer

De veerkracht van een samenleving hangt onder meer af van haar kennis over de werking van het crisisbeheer en de vele betrokken actoren.

Ter versterking van de communicatiecampagnes over de verantwoordelijkheden van de burgers worden bijeenkomsten georganiseerd om de burgers in staat te stellen om met de autoriteiten en disciplines van crisisbeheer van gedachten te wisselen en zo een participatief proces rond crisisbeheer op gang te brengen.

Deze burgerontmoetingen over noodplanning, crisisbeheer en de rol van de burgers worden georganiseerd sinds 2023.

3. Gemeentelijke burgerreserve

Een van de belangrijkste vaststellingen is dat er nood is aan een organisatie van de actieve betrokkenheid van de bevolking bij het crisisbeheer. Dankzij BRU response hebben burgers de mogelijkheid om zich vrijwillig aan te sluiten bij een 'burgerreserve' van mensen die in geval van nood kunnen worden gemobiliseerd. Die reserve wordt beheerd op gemeentelijk niveau en kan worden geactiveerd naargelang van de behoeften die tijdens het crisisbeheer worden geïdentificeerd. De vaardigheden van de vrijwilligers worden ingezet in functie van de situatie: logistieke hulp, opvang en oriëntatie, vertaling enz. Alle hulp is kostbaar. Elk gebaar telt.

"Iedereen kan iets betekenen in tijden van crisis. Elke handeling kan levens redden. Samen met de interventiediensten willen we werken aan een risicocultuur en de weerbaarheid van alle burgers ondersteunen. Voor hun eigen veiligheid en die van hun naasten. Burgers moeten echte partners worden, die het werk van de brandweer, de politie, de eerste hulpverleners en andere veiligheidsactoren ondersteunen"

**Sophie Lavaux,
gouverneur voor crisisbeheer in het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

DE BRUSSELSE GEMEENTEN, ONMISBARE PARTNERS

Om concreet gemeentelijke burgerreserves te kunnen opstellen, werd in maart 2023 een pilootproject gelanceerd met de drie gemeenten van de politiezone Montgomery: Etterbeek, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe. Ook vertegenwoordigers van de zone in kwestie namen deel. Dankzij de betrokkenheid van de korpschef van deze politiezone, Michaël Jonniaux, bood dit project de gelegenheid om de werking van de burgerreserves te bepalen, de nodige praktische tools (FAQ, overeenkomsten, inschrijvingsformulieren enz.) uit te werken en het proces te verfijnen alvorens het uit te breiden naar alle geïnteresseerde Brusselse gemeenten.

"De ervaring leert ons dat we op de hulp van burgers kunnen rekenen wanneer er zich een crisis voordoet. Dankzij de oprichting van de gemeentelijke burgerreserve voor civiele veiligheid willen we die hulp voorbereiden en structureren en burgers zo de kans geven zich actief in te zetten voor het crisisbeheer en zo onze gezamenlijke veiligheid te versterken."

Michaël Jonniaux,
korpschef van de politiezone Montgomery

In de pilootgemeenten werden drie burgerontmoetingen georganiseerd, op 18 en 26 september en 3 oktober 2023. In elke gemeente waren heel wat inwoners aanwezig op de ontmoetingen en er ontstond een eerste groep vrijwilligers voor het vervolg van dit project. Deze mobilisatie vormt een essentiële stap naar gestructureerde en duurzame burgerparticipatie inzake civiele veiligheid.

Die eerste stappen in het programma leidden tot de organisatie van burgerontmoetingen in verschillende Brusselse gemeenten, waarbij honderden in crisisbeheer geïnteresseerde burgers present tekenden. Bij die ontmoetingen praatten de deelnemers met de verschillende hulp- en interventiediensten, de burgemeesters, de gemeentelijke NPC's en met de hoge ambtenaar en haar teams. Dankzij die gesprekken kreeg het publiek informatie over de Belgische mechanismen voor de voorbereiding en de respons op noodsituaties.

Naast informatie geven en sensibiliseren, is het doel van die burgerontmoetingen om gemeentelijke burgerreserves van vrijwilligers samen te stellen die de gemeenten en hulpdiensten kunnen ondersteunen in uitzonderlijke situaties.

In geval van een crisis kunnen die vrijwilligers logistieke of administratieve steun verlenen of zorgen voor extra hulp in een opvangcentrum (registratie, voorbereiding, verdeling van dranken / maaltijden). Dankzij hun eigen kennis omtrent crisisbeheer zouden ze ook de omkadering en kanalisering van spontane vrijwilligers, die geen opleiding hebben genoten, kunnen ondersteunen.

Buiten noodsituaties om kunnen vrijwilligers bijdragen aan preventieactiviteiten, zoals een informatiestand bemannen op een openbaar evenement. Ze kunnen ook deelnemen aan oefeningen op het terrein, in het kader van hun mogelijke functie of als figurant. Aan de hand van die reserves is het de bedoeling een gevoel van betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor de samenleving op te wekken, zowel bij de voorbereiding op als tijdens het beheer van crisissen. Het project biedt ook een antwoord op de behoefte die burgers voelen om solidair te zijn in crisissituaties.

In de herfst van 2025 kon BRU response al rekenen op een partnerschap met negen Brusselse gemeenten, en bijna 300 reservisten. Het blijft het doel om alle 19 gemeenten van het grondgebied te kunnen betrekken in het programma. Dat is een ambitieuze doelstelling waarvoor de teams van safe.brussels en de hoge ambtenaar zich dag in, dag uit inzetten, ondersteund door de gemeentelijke NPC's, die verantwoordelijk zijn voor hun respectievelijke reserve. Een veerkrachtig gewest, dat is vooral mogelijk dankzij veerkrachtige gemeenten die hun bevolking ontplooiën en sensibiliseren omtrent de risicocultuur.

BURGERRESERVES IN ACTIE OP HET TERREIN

Crisisbeheer is een heel bijzondere wereld. Om zoveel mogelijk reservisten te betrekken, worden ze op gemeentelijk niveau regelmatig uitgenodigd om deel te nemen aan evenementen, waarbij ze hun rol als lid van de gemeentelijke burgerreserve voor civiele veiligheid (GBCV) kunnen opnemen. Een voorbeeld: aan de zijde van de politie aanwezig zijn op de 20 km door Brussel, of het project BRU response uit de doeken doen op een onthaalavond voor nieuwe inwoners.

"Het is belangrijk dat onze vrijwilligers elkaar kunnen leren kennen, ontmoeten, kunnen kennismaken met mensen op het terrein. Wanneer ze effectief worden opgeroepen, zal dat alles vergemakkelijken. Daar ben ik heilig van overtuigd."

Devos Bruno, NPC van Sint-Lambrechts-Woluwe

Op provinciaal niveau is het doel om die vrijwilligers te integreren in de organisatie van grootschalige oefeningen. Tijdens de nacht van 29 op 30 november 2024 organiseerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een levensgrote oefening in het station Brussel-Centraal.

Dankzij die oefening kon de coördinatie tussen de sleutelactoren voor veiligheid in het BHG worden beoordeeld. Het doel was om de teams voor te bereiden zodat ze snel en doeltreffend kunnen reageren in noodsituaties. Meerdere honderden deelnemers - waaronder politieagenten, brandweerlui, artsen, militairen - werden ingezet om een zo echt mogelijke crisissituatie na te bootsen. Voor het eerst namen ook niet minder dan 50 vrijwilligers uit de GBCV als figurant deel.

In de toekomst wil safe.brussels dergelijke oefeningen met een zekere regelmaat organiseren, waarbij ook omwonenden en natuurlijk de burgerreserves worden betrokken.

5. COMMUNICATIE

1. Visuele identiteit

Het ontwerp van het label BRU response wordt vertegenwoordigd door een logo, dat armen die elkaar vastnemen symboliseert. Armen die een vereende inspanning leveren, in de kleuren van safe.brussels. Het label BRU response wordt gebruikt om verschillende projecten en evenementen in verband met noodplanning en crisisbeheer duidelijk te identificeren.

2. De website

Safe.brussels is het voornaamste uithangbord van de gewestelijke instelling voor preventie en veiligheid. Er werd dus beslist om alle communicatie op één plek te houden, namelijk bij safe.brussels.

Safe.brussels heeft in dat kader een webpagina opgezet die het BRU response-project in de kijker zet:

<https://safe.brussels.nl/bru-response>. Die webpagina toont duidelijk de structuur van het project en de verschillende ontwikkelingsassen. Visuele en interactieve elementen brengen het evolutieve karakter van het project naar voren. Iedere burger kan er de antwoorden op zijn vragen vinden.

safe.brussels

BRU response
de veerkracht bij
crisissen versterken

BRU response is een programma ter versterking van de individuele en collectieve capaciteit om crisissen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te overwinnen.

Het is gericht op zowel professionals als het grote publiek en is opgebouwd rond drie pijlers:

De webpagina geeft daarnaast ook toegang tot enkele gerichte links, zoals de newsletters voor de reservisten en een voorbehouden deel voor de vrijwilligers van de GBCV. Enkel reservisten hebben daar toegang toe, nadat ze de basisopleiding hebben gevolgd. Ze vinden er de documenten van tijdens de opleiding, de toekomstige evenementen en foto's van de evenementen waaraan ze hebben deelgenomen.

3. De multichannelaanpak

Er wordt met name gefocust op een maximaal gebruik van kanalen, om een zo breed mogelijk publiek aan te spreken. Er wordt bijvoorbeeld bijzondere aandacht besteed aan de diversificatie van de gebruikte talen, en ook aan de inclusieve communicatie voor bepaalde doelgroepen.

Burgerparticipatie is een transversale bekommernis geworden voor het BHG. Het idee is enerzijds om de afstand tussen de burgers en het gevoerde gewestelijke beleid te verkleinen en anderzijds om de burgers een stem te geven in het publieke debat.

Daartoe worden talrijke acties ondernomen, zoals de communicatiecampagnes en de presentatie van het project in februari en maart 2023, de samenstelling en coördinatie van de specifieke werkgroep 'Communicatie', de bemanning van stands tijdens verschillende evenementen, de ontwikkeling en het gebruik van reclamezuilen voor de promotie van de burgerontmoetingen in de betrokken gemeenten, de creatie van een informatiefilmpje ter ondersteuning van de burgerontmoetingen, promotie via persberichten, artikels op de website van safe.brussels, sociale media enz.

Het is interessant om te benadrukken dat het werk in verband met BRU response heeft geleid tot de ontwikkeling van een tweetalige tool die nog niet bestond op het nationale grondgebied. Het gaat om een informatiefilmpje van 5 minuten over crisisbeheer, met als scenario een ongeval in een tunnel en de inschakeling van de Brusselse gewestelijke autoriteit en haar diensten, het RCCR en de hulpdiensten.

<https://www.youtube.com/watch?v=sGGxYUBn4fA>

Steunend op dat succes heeft safe.brussels vervolgens een filmpje ontwikkeld om haar 'kant-en-klare' oefeningen voor de gemeenten te promoten, ComEx.

Een van de communicatiedoelstellingen is om banden te smeden tussen de vrijwilligers van de verschillende gemeenten. Er worden daartoe newsletters voor vrijwilligers van de GBCV gepubliceerd. Daarin komen de burgerontmoetingen, activiteiten van de reserves in de verschillende gemeenten en zelfs wat theoretische uitleg over crisisbeheer aan bod. Zo brengen ze de gemeenschap van reservisten uit verschillende gemeenten tot leven. De gemeentelijke NPC's bezorgen ze per mail aan de reservisten, en ze zijn ook toegankelijk via de website van [safe.brussels](#).

Naar het voorbeeld van het BRU response-project zijn ook de begeleidende communicatieaspecten steeds in evolutie, in functie van de realiteit van het project en de noden op het terrein.

6. CONCLUSIE

Met BRU response ontwikkelen we een integrale aanpak: alle lopende en toekomstige projecten rond noodplanning, voorbereiding op risico's die zich voordoen, oprichting van netwerken van betrokken partners, opleidingen, oefeningen en burgerparticipatie worden gebundeld.

Dankzij het label BRU response wordt het voor de burger veel duidelijker. Die ziet in één oogopslag welke projecten met elkaar verbonden zijn, gecoördineerd verlopen en elkaar versterken. Het gaat er dus niet om bestaande initiatieven te vervangen, maar net om ze samen te brengen en zo de samenhang van het geheel te versterken.

De basis is er, maar het programma moet verder groeien en evolueren. Dat kan alleen door ervaring op te doen, samenwerkingen uit te bouwen en continu te verbeteren. Stap voor stap groeit BRU response dus mee met de praktijk en blijft het werken aan meer bekendheid. Dat is essentieel om van dit programma een succes te maken.

Maar laten we wel wezen: ook al coördineert safe.brussels het programma op gewestelijk niveau, de burgerreserves van BRU response zouden nooit zijn ontstaan zonder de inzet van de Brusselse gemeenten en de gemeentelijke NPC's. Een burgerreserve creëren, vereist vooreerst bekendheid bij en sensibilisering van de burgers. En daar stopt het niet: die burgerreserves kunnen alleen duurzaam worden als burgers gemotiveerd blijven, om ze zo in het Brusselse landschap te verankeren en tot 'leven' te brengen!

Heel wat om naar uit te kijken dus. De toekomst brengt veel uitdagingen én kansen: nieuwe burgerreserves uitbouwen, een opleidingsparcours creëren dat verder gaat dan de basisopleiding en inzetten op levenslang leren. Zo maken we onze reserves sterker, professioneler en houden we ze vooral gemotiveerd.

Daarnaast blijft ook onze samenwerking met de burgemeesters, de gemeentelijke NPC's en de hulp- en interventiediensten cruciaal. Zij zetten zich immers elke dag in voor onze collectieve veiligheid. Hoe beter we onze kennis en vaardigheden met elkaar delen, hoe efficiënter we samen kunnen handelen.

BRU response, dat betekent ten slotte iedereen - professional en burger - in staat stellen een actieve rol op te nemen in de Brusselse preventie van risico's en het crisisbeheer. Het gaat om samen bijdragen, de solidariteit en de collectieve samenhang bevorderen voor een sterkere risicocultuur met het oog op toekomstige crisissen. Dat betekent, vooral en tot slot, ieders leven respecteren en een veerkrachtigere Brusselse gemeenschap opbouwen.

Contact

safe.brussels
contact@safe.brussels
De Lignestraat 40 - 1000 Brussel

Meer informatie

www.safe.brussels

Verantwoordelijke uitgever

Sophie LAVAUX,
directeur-generaal
De Lignestraat 40
B-1000 Brussel

D-nummer

D/2025/14.168/14

© safe.brussels 2025

Alle rechten voorbehouden

Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van deze publicatie is enkel toegestaan onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de bron duidelijk wordt vermeld als volgt: *"LAVAUX Sophie, BRU response - De veerkracht bij crisissen versterken, Brussels, 2025"*.

BRU response

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST